

ADDIE DE JONG, 1941-1997

DOOR DR. LAURA J. MEILINK-HOEDEMAKER

Op 3 april 1997 overleed Addie de Jong, stadsbeiaardier van Rotterdam, in de leeftijd van 55 jaar. De Jong die op 26 juli 1941 in Delft was geboren, volgde orgellessen bij Jan J. van de Berg, organist van de Nieuwe Kerk in zijn geboorteplaats. Al halverwege zijn MULO-opleiding wist hij dat zijn toekomst in de muziek lag. Daarom ging hij al vroeg naar het conservatorium in Rotterdam, waar hij twee hoofdvakken studeerde. Hij kreeg les in orgelspel van Piet van den Kerkhoff en studeerde piano bij Jacques de Monchy. In 1966 behaalde hij voor beide instrumenten het eindexamen 'met onderscheiding'; voor orgel ontving hij bovendien de wisselprijs van het conservatorium. Hij maakte gebruik van de geboden gelegenheid verder te studeren voor de Prix d'Excellence voor orgel, die hem op 8 februari 1968 tijdens een presentatieconcert in de Laurenskerk werd uitgereikt. De opleiding voor deze prijs volgde hij bij George Stam.

In Delft was hij via de stadsbeiaardier, Leen 't Hart (1920-1991), in contact gekomen met het carillon. Van hem kreeg hij les aan de Nederlandse Beiaardschool in Amersfoort, waar hij, eveneens in 1966, het eindexamen behaalde. Ook dit diploma ging gepaard met het predicaat 'met onderscheiding'. Inmiddels had hij een gezin gesticht en, zoals hij zelf zei: er moest brood op de plank komen. Daarom heeft hij geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid ook voor beiaard op te gaan voor de Prix d'Excellence.

Addie de Jong was van 1962 tot 1967 organist van de Opstandingskerk aan het Lisplein in Rotterdam-Centrum. Per 1 januari 1968 werd hij aangesteld als cantor-organist van de Goede Herderkerk in Rotterdam-Schiebroek, een positie die hij tot zijn overlijden zou bekleden. Als beiaardier heeft hij vele kilometers afgelegd voor de wekelijkse bespelingen in Voorschoten, Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen. In Rotterdam werd hij in 1975 benoemd als tweede stadsbeiaardier naast Cor Don (1913-1981), om die na diens pensionering in 1978 op te volgen. Ook was hij dirigent van verschillende koren; de laatste 15 jaren in Maasland, Woudenberg, Maarssen en Papendrecht.

33. *Addie de Jong.*

In 1955 trad Addie de Jong voor het eerst op als concertorganist, waarna vele optredens zouden volgen. Daarnaast was hij een veel gevraagd begeleider en solist (orgel en piano) van diverse koren. Aan programma's voor radio en televisie verleende hij zijn medewerking en tevens maakte hij grammofoonplaten en CD's. De Jong was ook een veel gevraagd concertgever op de beiaardtorens. Via zijn Amerikaanse contacten maakte hij als beiaardier een concertreis door de Verenigde Staten.

Als deelnemer aan beiaardconcoursen sleepte De Jong menigmaal prijzen in de wacht. Vooral zijn improvisatietalent was uitzonderlijk. Zijn leermeester Leen 't Hart stimuleerde hem voor beiaard te componeren. Zijn eerste grote werk voor beiaard, *Fantasia*, dateert van 1967. Daarna volgden *Emergenza*, *Tango* en *Triptiek*. Na 1975 ligt het accent bij zijn beiaardcomposities op gebruiksmuziek: bewerkingen van volksliedjes en bundels met arrangementen van onder meer Bach, Händel, Scarlatti en Krieger.

In de jaren zestig publiceerde Addie de Jong zijn werken bij voorkeur in zijn eigen muziekschrift dat compact, sierlijk en duidelijk is. Maar hij was in de jaren negentig verrassend snel ingewerkt in muziektekstverwerking. Het componeren via de computer ging hem bijzonder vlot af. Hij maakte dankbaar gebruik van dit medium omdat hij alle snelle invallen via het keyboard onmiddellijk kon toetsen, kon opslaan en kon weergeven in notenschrift om het later uit te werken, wat ook gebeurde. Als lid van de Muziekcommissie van de Nederlandse Klokkenspel Vereniging leverde hij een bijdrage aan de uitgave van composities van zijn collega's.

In de Goede Herderkerk in Schiebroek had De Jong de omvangrijke taak van cantor-organist. Naast het begeleiden van kerkzang in de zondagse eredienst musiceerde hij in de kerkdiensten met een grote cantorij voor volwassenen, met een jongerencantorij en met een kinderkoor. Deze groepen traden jaarlijks meermalen gecombineerd op in concerten. De Jong voelde zich een gelukkig mens omdat hij via zijn muziek openlijk uiting kon geven aan zijn geloof. Voor bijzondere perioden in het kerkelijk jaar componeerde hij de *Marcuspassie*, de *Pinkstercantate* en een *Mis*. Een bundel koraalvoorspelen voor kerkelijk gebruik lag klaar voor publicatie.

In Rotterdam kwam Addie de Jong vooral voor het voetlicht als stadsbeiaardier. Het toezicht op de instrumenten van Laurens-

toren en Stadhuis maakte deel uit van zijn taak, naast de wekelijkse bespelingen; dat toezicht was bij hem in goede handen. In 1991 werd naar zijn aanwijzingen het 17de-eeuwse Hemony-klokkenspel van de Laurenstoren gerenoveerd. Een jaar later vatte hij het plan op voor een omvangrijke renovatie van het naoorlogse Fritsen-carillon in de Stadhuisstoren. In een gezamenlijke krachtsinspanning met de Rotterdamse Beiaard Commissie en de Dienst voor de Gemeentelijke Gebouwen is dit project in 1996 met succes afgerond. Hij was erg gelukkig met het bereikte resultaat.

In het privéleven van Addie de Jong is het overlijden van zijn vrouw Jetty, na 15 jaren huwelijk, een droevige episode geweest. Zijn muziek hield hem op de been, zei hij. En via die muziek kwam hij in contact met Tineke, met wie hij opnieuw 15 goede jaren beleefde. Addie de Jong overleed in de kracht van zijn artistieke leven. Hij werd getroffen door een hersenbloeding tijdens de voorbereidingen voor een CD-opname van eigen koraalbewerkingen op de drie orgels van de Sint-Joriskerk te Amersfoort. De NCRV was bezig met een TV-portret. Een maand later zouden CD-opnamen volgen op het klokkenspel van het Stadhuis in Rotterdam. Het heeft niet zo mogen zijn.